nieuws

INBO: “2023 was een slecht jaar voor vlinders”

nieuws

Afgelopen jaar hadden voornamelijk de vlinderpopulaties die in schrale biotopen leven het zeer moeilijk. Dat komt volgens het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) onder meer door klimaatverandering en een te hoge stikstofdepositie. Sommige bosvlindersoorten daarentegen lijken net te profiteren van het warmere klimaat.

28 DECEMBER 2023 – LAATST BIJGEWERKT OM 29 DECEMBER 2023 14:14

Joris Rigo

Lees meer over:
vlinder
insect
biodiversiteit
natuur
landbouw

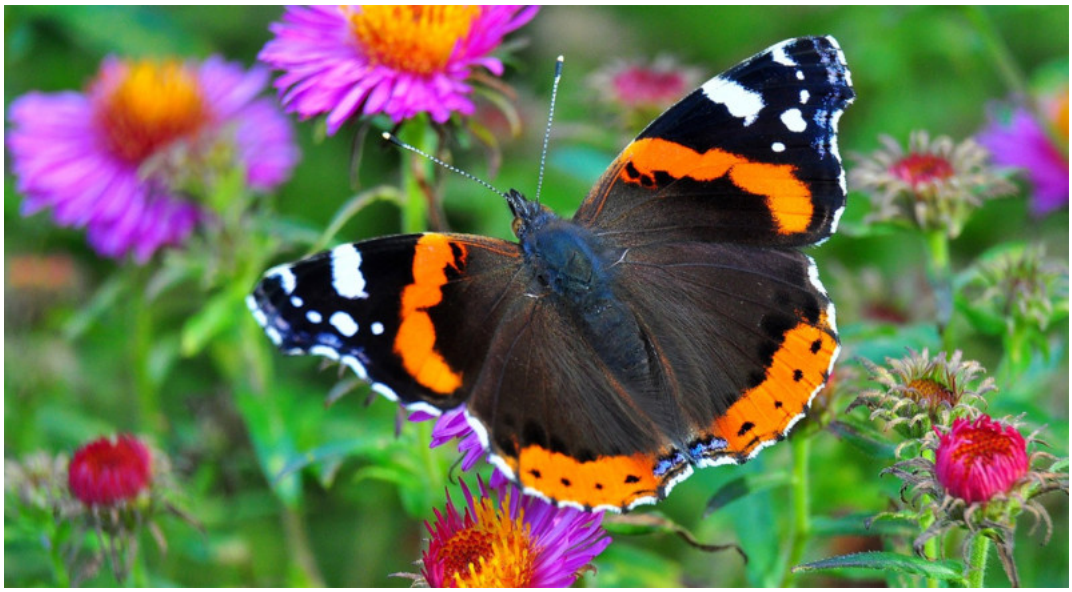
Klimaat en stikstof

2023 was voor de Vlaamse vlinders geen jaar om naar huis over te schrijven. “De soorten die voorheen al zeldzaam waren gingen dit jaar nog harder achteruit”, vertelt INBO-onderzoeker Dirk Maes. Maes is gespecialiseerd in soortendiversiteit en stipt twee grote oorzaken aan. Volgens hem liggen klimaatverandering en de stikstofproblematiek aan de basis van de uitdunnende populaties. "Deze twee factoren zorgen voor een wijziging of achteruitgang van de kwaliteit van de leefgebieden van de vlinders, of zelfs voor het volledig verdwijnen ervan", stelt de INBO-onderzoeker.

Maes zegt dat vooral heidesoorten en schrale graslandsoorten nadeel ondervinden van te hoge stikstofconcentraties. Stikstof leidt tot verzuring of vermesting waardoor heidevelden gaan ‘vergrassen’ en de vegetatiestructuur hoger en dichter komt te staan. “Bij een hoge vegetatie is de temperatuur dichter bij het aardoppervlak vaak koeler, wat ongunstig is voor de rupsen die snel willen groeien in een warm microklimaat”, aldus Maes. “Als je weet dat heiden 12 tot 15 kilogram stikstof per hectare per jaar kunnen verdragen en er valt 25 tot 30 kilogram uit de lucht, mag je maaien zoveel je wil maar het lukt niet om dat gras weg te krijgen. Door de hoge stikstofdepositie is het dweilen met kraan open.”

“Vlinders die graag in nattere gebieden vertoeven krijgen het ook erg lastig door de droogtes van de afgelopen tien jaar. De planten waarop de insecten hun eitjes leggen, drogen uit. Het gentiaanblauwtje, een zeldzame vlinder die vochtige heiden, veengebieden en graslanden verkiest heeft het daarom erg moeilijk en staat op de rand van verdwijning in Vlaanderen”, stelt Maes. Andere

oorzaken van de achteruitgaande vlinderpopulaties schrijft de INBO-onderzoeker toe aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en lichtvervuiling die vooral nachtvlinders treft.

Herstel?

Om de vlinderpopulaties terug op te krikken is volgens de onderzoeker een vlindervriendelijk beheer nodig. “Met een gefaseerd maaibeheer en meer variatie in soorten grasland, ontstaan verschillende microklimaten waardoor vlinders zelf kunnen kiezen waar ze hun eitjes het beste afzetten”, aldus Maes. “Jammer genoeg wordt het beheer volledig overschaduwd door de impact van klimaatverandering en stikstofdepositie.”

“De stikstofdepositie is wel aan het dalen,” merkt de onderzoeker op, “maar voor heel veel kwetsbare biotopen reikt de stikstofdepositie nog steeds boven de kritische lading.” Wat betreft stabilisatie of herstel van de vlinderpopulaties is Maes duidelijk: “De stikstofdepositie moet razendsnel en drastisch omlaag. Én de klimaatveranderingen moeten tegengegaan worden. Maar dat zijn ‘olietankers’ die je niet van het ene op het andere jaar in de andere richting duwt.”

Opportunisten

“Toch is het niet zo dat alle vlindersoorten achteruitgaan”, vervolgt Maes. “Er zijn ook ‘opportunisten’ die beter gedijen in een warmer klimaat en waarvoor klimaatverandering dus net gunstig is. De bossoorten doen het in Vlaanderen vrij goed. De kleine ijsvogelvlinder en de grote weerschijnvlinder stonden vroeger op de rode lijst maar worden nu niet meer als ‘bedreigd’ beschouwd. Waarschijnlijk omdat het microklimaat in de bossen net iets beter en warmer geworden is waardoor de rupsen goed kunnen groeien. Het microklimaat in bossen is veel beter gebufferd dan op een open heide of grasland. Dus de bosvlinders hebben daarvan kunnen profiteren en zijn winnaars in dit verhaal. De soorten van de schralere biotopen zoals graslanden, moerassen en heiden zijn de verliezers.”

Uitgelicht

Natuurorganisaties over stikstofakkoord: "Te weinig focus op natuurherstel"

nieuws

Milieu- en natuurorganisaties betwijfelen of het stikstofakkoord juridisch en in de praktijk zal standhouden. "De laatste maanden is de focus verschoven naar juridische gooche...

14 NOVEMBER 2023

Lees meer

Bron: Eigen berichtgeving

VILT vzw
Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada